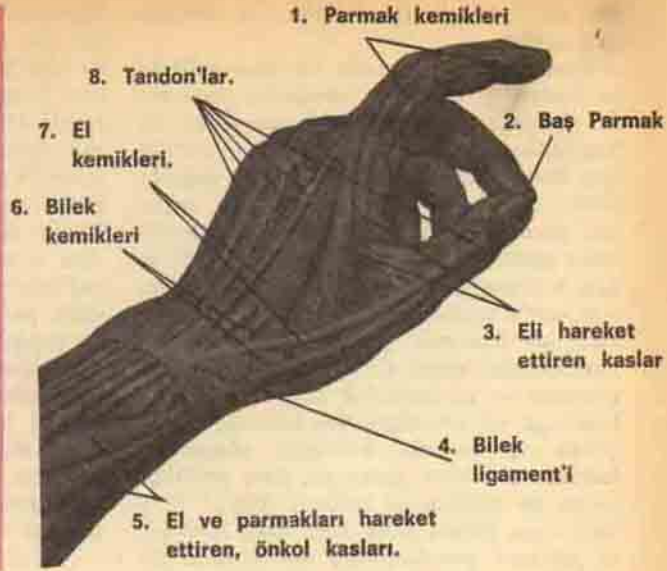

Dünyada birçok harikalar vardır, fakat bunların en büyüğü de insandır.

ANTIGONE

BEN EROL'UN ELİYİM

J. D. RATCLIFF

Bu derece becerikli, yorulmaz ve aynı zamanda gerekli, bu büyüklükteki bir makınaya rastlamanız mümkün değildir.

Erol gözlerini ve ayaklarını kaybetmenin en büyük bir felâket olacağını düşünür. Eşimi ve beni kaybederse, bu felâket daha büyük olur. Ben Erol'un sağ eliyim. Ben onun KARACİĞER'i gibi kimyasal yahut, BEYİN'i gibi elektrokimyasal harikalar yaratamam. Aslında ben kaldıraçlardan, meteselerden ve kuvvet kaynaklarından teşekkül eden ve bir ana kompitür, yani Erol'un beyni tarafından idare edilen karışık tertipli bir makina parçasıyım. Bütün olarak insanlar tarafından yapılan makinaların, çok cep-heli, yorulmaz ve çabuk çalışan küçük bir örneğiyim. Eğer Erol müstesna bir daktilo olsaydı. eşim ve ben bir dakikada kâğıt üzerine 120 veya daha çok sayıda kelimeyi döktürebilirdik.

Bir organın önem derecesi, bu organın kullanılması için beyinde ayrılan sahanın büyüklüğü ile ölçülür. Biz, yani eşimle ben, beyinde motor korteks denen iki geniş sahaya sahibiz. Erol başparmağını hareket ettirdiği zaman şartırcı bir takım olaylar ceryan eder. Bu basit hareket için beyinden binlerce masajların gelmesi lâzımdır. Bunların bir kısmı bazı tandonların çekilmesi için şu kasların kısalmasını, bir kısmı da bazı tandonların uzaması için berikilerin gevşemesini emreden masajlardır.

Uyku sırasındaki istirahatlarımız hariç, biz eller, doğumdan ölüme kadar hemen hiçbir zaman hareketsiz durmadık. Erol'un yaşantısı boyunca ben, parmak mafsallarını en azından 25 milyon kez hareket ettireceğim. Erol bacaklarının, kollarının, omuzlarının, ayaklarının ve vücudunun öteki parçalarının devamlı hareketlerinden yorgunluk duyar. Fakat onun ellerinin yorgunluğundan şikâyet ettiği nadir görülür.

Erol daha bir bebek olarak annesinin karnından doğduğu zaman bile, biz eller oldukça iyi teşekkül etmiş durumdaydık. Biz ozaman vücudun ağırlığını taşıyabilecek ve doğum doktorunun parmaklarına asılabilecek kuvvette idik. Beni kontrol eden kasların büyük bir kısmının uzakta, Erol'un önkol kısmında bulunduğu da dikkate alınacak olursa, benim gücüm hayret vericidir. Erol 40 Kg. lık bir sıkma gücüne sahiptir. Üstün derecede kuvvetli kişilerde bu sıkma gücü 55 Kg. a kadar yükselir. (Kadınların sıkma güçleri, erkeklerinkinin yaklaşık yarısı kadardır..)

Erol da insanların yaklaşık kyüzde doksanı gibi sağ elini kullanır. Bu sağ elini kullanmaya hemen altı aylıken başlamıştır. O, el ve göz hareketlerini kordine etmeye, yani bir şeye bakmaya ve onu yakalamaya da o sıralarda başlamıştır.

Bu devre onun gelişiminde bir dönüm noktasıdır.

İnsanların ataları dik duruma gelinceye kadar, yaratıkların, savunma gücü en az olanları arasında idi. İnsan aslan ve kaplanlar için adeta bir lokma, sırtlan için kolay bir avdan başka birşey değildi. Fakat dik duruş biz elleri hareket sağlama görevinden serbest bırakınca, kendimize yeniden çeki düzen verdik, silah ve âlet kullanma olanağına sahip olduk. Ondan sonra çıplak ilkel insan, dünya ve yaratıkları üzerinde egemenlik kurdu. Ve yine bundan sonra ÇENE de av etini parçalamak ve kavgada bir silah olarak kullanılmak sorumluluğundan kurtularak küçüldü ve insanda konuşma olanakları başladı. Görevler karmaşık hale geldikçe beyin de büyümeye başladı. Bütün bunların son ürünü olan Erol bize, kendisini gelişimi merdivenin üst basamaklarından ele almamıza olanak sağlamaktadır.

İşin garip yönü şu ki, bu gelişmeler sırasında bizim için büyük ölçüde bir olay geçmemiş, yani biz yapı bakımından öteki en yüksek sınıftaki memeli hayvanların ellerinden pek fazla bir değişiklik göstermemişizdir. Fakat biz son derecede büyük hünerler kazanmış bulunuyoruz.

Biz gerektiği zaman gözün, kulağın ve sesin de yerine geçecek bazı olanaklara sahibiz. Eğer Erol kör olsaydı, bizim yardımımızla, okumak için Braille harfleriyle yazılmış bir kitabı okuyabilirdi. Eğer sağır olsaydı, bizimle yapacağı işaretle konuşabilirdi. Dokunsal duygumuzla yaptığımız ayırım okadar hassastır ki, Erol'un cebindeki paralar için bir 25 kuruşu ayırıp çıkarması için bu paraları görmesi gerekmez. Parmaklarımız bunlardan birini kolaylıkla bulup çıkarabilir. Eğer Erol bir çiftçi olsaydı toprağı parmakları arasından geçirerek, bunun yapısını ve cinsini tayin edebilirdi. Bir ev kadını olsaydı, elle dokunarak bir kumaşın kalitesini anlayabilirdi. Bunlar olağanüstü başarılarıdır.

Biz eller bazı önemli entellektüel başarılarında da bir ölçüde katkıda bulunuruz. Matematığın gelişmesinde bir dereceye kadar rol oynadık. Örneğin desimal sistem eşimin ve benim on parmağımız esasına göre kurulmuştur. Tabii Erol'un on tane ayak parmağı da bu konu da rol oynamıştır.

Yapısal olarak biz Erol'un vücudunun en karmaşık bir parçasını teşkil ederiz.

Vücudun hiçbir mekanik parçasında okadar çok şey okadar küçük bir hacme, bizde olduğu kadar şırdırılmış değildir. Benim bileğimde 8, avucumda 5, parmaklarımda 14 olmak üzere toplam 27 kemiğim var. Buna eşimin 27 kemiğini de katarırsanız 54 eder. Bu da Erol'un vücudundaki kemik sayısının dörtte birinden çoktur. Benim sıcağı, dokunmayı ve acıyı hissetmeden sinir sistemin, vücudun içinde en mükemmel sanat eserlerinden biridir. Çoğu parmak uçlarımda olmak üzere ben de onbinlerce sinir ucu toplanmıştır. Parmak uçlarımdaki duyarlık olağanüstüdür. Erol parmağı ile dokunarak karanlıkta yolunu bulabilir. Parmağının ucunu ıslatarak rüzgârın estiği yönü tayin edebilir ve daha başka binlerce işler yaparken, bu durumda bana hakikaten bir harika dense yeri vardır.

Tandon'larım kuvvet hatlarımı teşkil eder ve benim birçok mafsallanmış kemiklerimle bunları hareket ettiren kaslarım arasındaki bağlanıyı sağlarlar. Erol bir parmağını büktüğü zaman önkolundaki tandonları hissedebilir. Bağlama malzemesi olarak bir takım ligament'lere (bağlara), bağlayıcı bir tabaka teşkil eden ve sınırlar için temel malzemeyi sağlayan Fasiya'lara (kemer gibi sargılara), kan damarlarına ve başka kısımlara sahibim. Büyük bir arter (atardamar) ve ven'ler (toplar damar) şebekesini alacak kadar yerim yoktur ama, zengin bir ince damarlar şebekem mevcuttur. Erol'un vücudunun başka tarafları pekâlâ konfor içindelerken, soğuk bir günde ben hayli rahatsız olurum. Çünkü Erol'un kalbinden uzakta olan parmaklarımda dış yüzeyi, buraya gelen kanın soğumasına sebep olur.

Parmaklarımız tabii benim esas çalışan parçalarımdır. Asıl usta, baş parmağımızdır. Baş parmak öteki dört parmağa karşıt durumda olup bunların herbirine dokunabilir ve kavramayı sağlar. O yapacağımı faydalı işlerin yaklaşık yüzde 45 ini yapar. Erol'un onsuz yazı yazmaya, bir bardak suyu kaldırmaya ve el sıkmaya çalıştığını gözönüne getiriniz. Erol öteki 4 parmağımızdan herhangi biri olmadan veya bunların yalnız kök kısımları kalmışsa, onlarla pekâlâ işini görebilir. Fakat beni mbaş parmağımı aldınız mı ozaman ben, bir çenesi olmayan bir kerpetene benzerim.

Acaba özelliklerimden herhangi birini atladım mı? O evet parmak izlerimden

söz etmedim. Bunlar Erol ana karında iken daha dördüncü ayda teşekkül etmiş olup, bunların tamamıyla değişik ve münferit oldukları da eskidenberi bilinen bir şeydir. Dünyada hiçbir kimsenin parmak izi tıpkı benimkine benzemez. Daha başka birşey var, avuç içim vücudun en zengin ter bezlerini de kapsar. Milyonlarca yıllar önce, Erol'un ataları ağaçlar üzerinde yaşarlarken nemli avuçlar onlara daha iyi kavrama olanağı sağlamakta idi. Şimdi bu ter bezleri Erol'a Beyizbol sopasını veya otomobil direksiyonunu sıkı tutmasına yardım etmektedir. Raslantı olarak Erol'un avuç içi (ve aynı zamanda ayaklarının altı) vücudunda rengi olmayan yegâne yeridir. Melanin denen boya maddesi (pigment) buralarda yoktur. İşte bu da zencilerin avuç içlerinin de aşağı yukarı beyazların avuç içlerinin renginde oluşunu açıklığa kavuşturur.

Erol'un her yaptığı işde bir dereceye kadar rolüm olduğu için, yaptığı kazalardan da çoğu kez etkilenmiş olmama şaşmamak lâzımdır. Bu kazalarda yanarım, ezilirim, sıkıştırılırım, kesilirim ve yaralanırım. Bazan mantar enfeksiyonuna uğrarım, dermatit (deri iltihabı) olurum. Psoriasis denen müzmin bir deri hastalığına tutulur, allerji olurum. Tendonlarım çekilir, kopabilir. Kaslarım spazm olur. Arterit (mafsal iltihabı) ve başka hastalıklar mafsallarıma yerleşir. Bununla beraber KANSER hemen hemen hiç bir surette bana musallat olmaz.

Eskiden Erol bir kazada baş parmağını kaybetseydi, bu büyük bir felâket sayılırdı. Bugün iyi bir el operatörü bir baş parmağı, sinirleri, tendonları ve kan damarları çalışır halde nakledebilir, ve Erol böylece yeni bir baş parmak sahibi olabilir. Bu iş basit görülebilirse de kolay olmayan bir çalışmayı ve saatlerce süren bir ameliyatı gerektirir. Ameliyattan sonra da Erol'un yeni baş parmağını kullanmayı öğrenmesi için aylar süren sabırlı bir rehabilitasyon programına ihtiyacı olacaktır.

Yeni el ameliyatlarından ençok faydalananlar, parmak araları deri ile bitişik olanlar, altı parmaklılarla, kusurlu parmaklara sahip olanlar olacaktır. Bugünün maharetli el uzmanları — ki bunlar kısmen plastik ameliyatı yapanlar, kısmen ortopedistler, kısmen sinir cerrahları, kısmen damar uzmanlarıdır — görünüş

EROL'UN ORGANLARI KONUŞUYOR

GALİP ATAKAN

READERS DIGEST dergisinde çıkan ve JOE ile JANE adlarındaki hayali bir karı-koca çiftinin vücut organlarını konuşturan bu yazı serisi, adı geçen derginin serbest yazarlarından ve mesleği hekimlik olmayan J. D. RATCLIFF tarafın-

bakımından kabul edilebilir ve oldukça tatmin edici şekilde çalışabilir el düzenli olabilirler.

Erol şimdi ARTERİT belasının başgösterdiği bir yaşa gelmiş bulunmaktadır. Bu hastalık tahribedici olabilir. Şişen iltihaplı mafsallar beni acıip şekillere sokar ve beni kullanılamaz hale getirir. Burada da cerrahlar, kalınlaşmış ve iltihaplanmış mafsalları temizleyerek parmakları düzeltmek suretiyle elleri çalışabilir şekle getirebilirler. Eğer parmak mafsalları harap olmuşsa çoğu kez bunların yerine plastiklerini yerleştirebilirler.

İnsanlar bilinçaltı bir sezikle konuşmalarında önemin hakkında, bilmiyerek bazı sözler sarfederler. Korktukları zaman ellerini kaldırıp, bir şeyin kendilerine yaklaşmasını önlemek istercesine, ileri uzatırlar. Baş parmaklarıyla aşağıya doğru göstererek olumsuz oylarını belli ederler. Ellerini özel şekilde uzatarak birşey isterler. Ellerini yukarı kaldırarak teslim olurlar. Ellerini sallayarak ihtar ederler. Eli soğuk olanın kalbi sıcak olur derler. Dostluk için el sıkışır ve kızdıkları zaman yumruklarını sıkırlar. Fakat Erol çan sıkıcı birşey olduğu zaman benim asıl önemimi anlar. Benim iki parmağımın yandığını farzedelim. Ozaman Erol bunun, kendisini boynu kırılmış olmaktan daha çok iş göremez hale getirdiğini görecektir. Erol beni, vücut makinasının dikkati çekecek kadar işe yarar ve zarurî bir parçası olarak görüp hayranlık duymalıdır ki ben de hakikaten öyleyimdir.

READERS DIGEST'ten
Çeviren: GALİP ATAKAN